

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/224/2021
Identifikačné číslo spisu: 5818200383
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5818200383.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom S. XXX, S., zastúpeného JUDr. Tomášom Pukajom, advokátom, so sídlom Hviezdoslavovo námestie 1661, Dolný Kubín, IČO: 42 389 933, proti žalovanému MetLife Europe designated activity company, Lower Hatch Street, On Hatch 20 Dublin, Írsko, organizačná zložka - MetLife Europe d.a.c., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom Pribinova 10, Bratislava, IČO: 47 257 105, zastúpenému JUDr. Vladimírom Ivančom, advokátom, so sídlom Hlavné námestie 5, Bratislava, o zaplatenie 33.750,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 5Csp/12/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 22. októbra 2020 sp. zn. 9CoCsp/37/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 8. januára 2020 č.k. 5Csp/12/2018-145 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal proti žalovanému zaplatenia 33 750,- eur spolu s 5 % ročným úrokom z omeškania z uvedenej sumy od 22. 01. 2018 do zaplatenia, ako aj trov konania. Za nesporné mal, že medzi žalobcom ako poistníkom a poisteným na základe Návrhu na uzatvorenie úrazového poistenia z 19. 12. 2013 došlo so žalovaným ako poisťovateľom k uzatvoreniu poistenia pod názvom „individuálne úrazové poistenie“ č. poistky XXXXXXXX, na základe ktorého si žalobca uplatnil nárok na poistné plnenie v dôsledku ním deklarovaných a absolvovaných chirurgických zákrokov týkajúcich sa punkcie kolenného kĺbu (ľavého a pravého) a naloženia sadrovej dlahy na koleno (sadrovej imobilizácii kĺbu), ktoré mali nastať v dôsledku pádu a podvrtnutia si kolena. Zistil, že stanovená diagnóza - pomliaždenie kolena a viaceré na seba chronologicky nadväzujúce chirurgické úkony preukazujú, že k úrazu došlo práve v dôsledku aktívnej športovej činnosti žalobcu, čo preukazuje žalovaným predložený prehľad odohraných futbalových zápasov a v nich delegovaných futbalových hráčov, medzi ktorých patrila aj žalobca, pričom z obsahu týchto listín vyplýva aj to, že žalobca je aktívnym registrovaným futbalovým hráčom. Ako vyplýva z časti 6 Návrhu na uzavretie úrazového poistenia pod názvom „Výhlásenie o zdravotnom stave, záujmovej a športovej činnosti“ žalobca v

proces uzatvárania poisťnej zmluvy vyhlásil, že športuje najviac dvakrát týždenne, a to len rekreačne, neutrpel žiadny úraz, nebol operovaný a hospitalizovaný, v posledných 5 rokoch nebol sledovaný v odbornej ambulancii a nebolo mu lekárom doporučené diagnostické vyšetrenie, hospitalizácia, ani chirurgický zákrok k dátumu vystavenia návrhu na uzavretie poisťnej zmluvy a tiež prehlásil, že sa v plnej miere stotožnil so všetkými bodmi „Vyhlásenia poisťenej osoby o zdravotnom stave, záujmovej a športovej činnosti“, hoci už v tom čase bol aktívnym futbalovým a v klube registrovaným hráčom, podstúpil chirurgické zákroky formou punkcie kolien, resp. nasadené mu boli imobilizácie kolenného kĺbu, v súvislosti s čím bol objednaný na MR vyšetrenie, ktoré absolvoval, čo preukazujú správy z vyšetrenia a ich výsledku. Je teda zrejmé, že žalobca už v čase uzavretia poisťnej zmluvy utrpel úraz (pri futbale) a aj absolvoval diagnostické vyšetrenie - magnetickú rezonanciu a podrobil sa chirurgickým zákrokom.

1.1. Vykonané dokazovanie teda preukázalo, že boli naplnené hmotnoprávne podmienky odmietnutia plnenia poisťovateľom, t. j. žalovaným, tak ako to má na mysli ust. § 802 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), pričom boli splnené kumulatívne, a to a) poisťník (poistený) vedome porušil svoju povinnosť pravdivo a úplne odpovedať na písomné otázky poisťovateľa (§ 793 OZ), b) poisťovateľ sa o porušení uvedenej povinnosti žalobcu dozvedel až po vzniku poisťnej udalosti, c) príčinou poisťnej udalosti je skutočnosť, ktorú pri dojednaní poistenia nemohol poisťovateľ zistiť pre vedomé nepravdivé alebo neúplné odpovede žalobcu, ktorá bola pre uzavretie poisťnej zmluvy podstatná. Ak by boli uvedené podstatné skutočnosti poisťovní známe, mohla vyhodnotiť, či pristúpi k prešetreniu zdravotného stavu žalobcu, či poisťný produkt uzatvorí v takej podobe a za takých podmienok, ako to bolo v prípade dotknutej poisťnej zmluvy, resp. vyhodnotiť rizikovosť a jej rozsah vo vzťahu k poisťovanému subjektu (žalobcovi) a následne sa rozhodnúť, či a vôbec pristúpi k uzatvoreniu poisťnej zmluvy alebo uzatvorí poisťnú zmluvu s rizikovým poisťným charakterom s výlukou poistenia. Žalovaná poisťovňa preukázala, že bola oprávnená plnenie z poisťnej zmluvy odmietnuť, čo sa stalo písomnou formou, t. j. listom žalovaného zo dňa 12. 11. 2018, a preto odmietnutím plnenia poistenie zaniklo a súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol. Ďalej uviedol, že nezistil žiaden dôvod daný § 39 OZ, pre ktorý by mala byť poisťná zmluva neplatná a túto nemôže založiť ani neúplné poskytnutie informácií žalobcom, pretože porušenie povinnosti danej v § 793 OZ pravdivo a úplne odpovedať na všetky písomné otázky poisťovateľa týkajúce sa dojednávaneho poistenia je sankcionované práve v § 802 ods. 2 OZ. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a plne úspešnému žalovanému ho priznal proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 22. októbra 2020 sp. zn. 9CoCsp/37/2020 na základe odvolania žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému proti žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Odvolací súd preskúmaním napadnutého rozsudku, prislúchajúceho spisového materiálu a vyhodnotením toho, čo uviedol v rámci odvolacieho konania žalobca, konštatoval, že súd prvej inštancie vo veci samej v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci a vykonal potrebné dokazovanie a následne dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia, ktoré v takomto prípade nie je potrebné opakovať (§ 387 ods. 2 CSP).

2.1. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a k odvolacím námietkam žalobcu, týkajúcim sa nenaplnenia predpokladov pre aplikáciu ust. § 802 ods. 2 OZ, odvolací súd doplnil, že žalobca v návrhu na uzavretie úrazového poistenia vo vyhlásení o svojom zdravotnom stave, záujmovej a športovej činnosti uviedol, že športuje najviac dvakrát týždenne, aj to len rekreačne, nevykonáva, ani neplánuje vykonávať žiadne rizikové športy, medzi ktoré aj podľa znaleckého posudku znalca MUDr. U. patrí futbal (s kontaktom a rýchlo sa meniacou polohou tela), ktorého registrovaným aktívnym hráčom bol a ďalej uviedol, že neutrpel žiadny úraz, v posledných piatich rokoch nebol sledovaný v odbornej ambulancii a nebolo mu lekárom doporučené diagnostické vyšetrenie, hospitalizácia, ani chirurgický zákrok, hoci už utrpel pri futbale úraz kolien, podrobil sa chirurgickým zákrokom a absolvoval diagnostické vyšetrenie - magnetickú rezonanciu. Z uvedeného vyplýva, že žalobca vedome porušil svoju povinnosť podľa ust. § 793 OZ pravdivo a úplne odpovedať na všetky písomné otázky týkajúce sa poisťného rizika pri úrazovom poistení, a preto žalovaný nemohol zistiť (hoci aj ďalším vyšetrením) podstatné skutočnosti, pre ktoré by poisťnú zmluvu neuzavrel, pretože zostali pred ním skryté. Prítom

nezáleží na tom, či sa žalobca domnieval, že jednotlivé otázky dotazníka majú význam (napr. pre preliečenie predchádzajúcich úrazov), lebo rozhodné je to, či splnil svoju povinnosť oznámiť všetky okolnosti rozhodujúce pre uzavretie poisťnej zmluvy, na ktoré bol pri jej dojednaní opýtaný.

2.2. K ďalšej odvolacej námietke týkajúcej sa toho, že neskoršie úrazy nemali s úrazmi pred uzatvorením poisťnej zmluvy žiadnu súvislosť, krajský súd doplnil, že aj v znaleckom posudku MUDr. W. U., z ktorého žalobca pri svojich tvrdeniach vychádzal, sa uvádza, že zmeny, ktoré boli popísané pri vyšetreniach ľavého kolena v roku 2011 a pre bolesti pravého kolena v roku 2012, by nemali zanechať trvalé následky, znížiť funkčnosť a zvýšiť riziko ďalších úrazov, t. j. mohli, pričom z ďalšej jeho časti vyplýva, že je vysoko pravdepodobné, že ak uvádzané poranenia u poškodeného vznikali, tak zrejme išlo o nestabilné koleno po poranení väzivových štruktúr buď pri prvom úraze alebo už v minulosti. Žalobca pritom nenavrhol za účelom zodpovedania otázky, či úrazy pred uzavretím zmluvy mali alebo nemali príčinnú súvislosť s úrazmi, za ktoré si uplatňuje poisťné plnenie, nariadiť znalecké dokazovanie, keď zastúpený advokátom žiadal vykonať znalecké dokazovanie na zodpovedanie otázky, či vykonané lekárske zákroky boli uskutočnené v príčinnej súvislosti s jeho úrazmi, ktorej zodpovedanie je pre posúdenie veci irelevantné, t. j. žalobca svoje tvrdenia nepreukázal. V tejto súvislosti krajský súd konštatuje, že prvoinštančné a odvolacie konanie tvorí jeden celok, preto ak bolo žalobcovi znemožnené, aby uskutočňoval svoje práva len v časti konania a následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania v odvolacom konaní, tak ako v tomto prípade, nedošlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, keďže odvolací súd sa s jeho návrhom na vykonanie znaleckého dokazovania vysporiadal.

2.3. Pokiaľ žalobca poukazoval, že v inom obdobnom konaní (7Csp/13/2018) bol nárok priznaný a rozhodnutie bolo v konaní pred krajským súdom (10Co/225/2019) potvrdené, krajský súd uviedol, že na rozdiel od tohto sporu obrana žalovaného, ktorou spochybňoval nárok, spočívala na absolútnej neplatnosti poisťnej zmluvy, a preto uvedené rozhodnutia sú na tento spor neaplikovateľné. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalovanému, ktorý mal v ňom plný úspech, ho priznal taktiež v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorým sa domáhal zrušenia rozsudku odvolacieho súdu, resp. aj rozsudku súdu prvej inštancie a vrátenia veci súdu prvej inštancie, alternatívne zmeny napadnutých rozsudkov a vyhovenia jeho žalobe. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, pretože mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Dovolateľ zároveň podal návrh na odklad vykonateľnosti uznesenia súdu prvej inštancie o náhrade trov konania.

3.1. Dovolateľ citoval a interpretoval ust. § 793 ods. 1 a § 802 ods. 1 OZ, osobitne poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 25 Cdo 315/2008, podľa ktorého je rozhodujúce, že príčinou vzniku poisťnej udalosti je zatajenie skutočností, ktorú sa pre toto vedomé nespĺnenie oznamovacej povinnosti poisťovateľ pri dojednaní poisťnej zmluvy nedozvedel, a teda ju nezistil; a súčasne takto zatajená skutočnosť bola pre uzavretie poisťnej zmluvy podstatná. Ust. § 802 ods. 2 OZ však pre odmietnutie plnenia poisťovateľom vyžaduje nielen vedomé porušenie povinnosti vyplývajúcej z ust. § 793 ods. 1 OZ poisťníkom, ale aj to, aby takto pred poisťovateľom zatajená skutočnosť bola príčinou vzniku poisťnej udalosti. Podmienka príčinnej súvislosti medzi zamlčanou informáciou a poisťnou udalosťou by bola splnená vtedy, ak by žalovaný preukázal, že skoršie úrazy, ku ktorým došlo pred uzavretím poisťnej zmluvy, sú v príčinnej súvislosti s úrazmi, za ktoré si žalobca uplatňuje poisťné plnenie. Táto podmienka nebola v súdnom konaní preukázaná, návrh žalobcu na vykonanie znaleckého dokazovania bol neodôvodnene zamietnutý. Žalobca v žiadnom prípade vedome neporušil svoju povinnosť a uviedol len pravdivé údaje, úrazy žalobcu z obdobia pred uzatvorením zmluvy boli riadne preliečené a preto ich nemal dôvod uvádzať, neskoršie úrazy s nimi nemali žiadnu súvislosť.

3.2. Dovolateľ namieta porušenie práva na spravodlivý proces a rozpor s ust. § 220 ods. 2 CSP, pretože zo zápisnice zo súdneho pojednávania zo dňa 8.1.2020 vyplýva, že právny zástupca žalobcu viackrát navrhol vykonanie znaleckého dokazovania za účelom zodpovedania otázky, či úrazy v čase pred uzavretím zmluvy mali alebo nemali príčinnú súvislosť s úrazmi, za ktoré si poisťné plnenie uplatňuje voči žalovanému. V rozsudku pritom nie je ani jediná zmienka o podaní návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania, ako ani žiadne odôvodnenie, prečo bol takýto návrh zamietnutý, z ktorého dôvodu je

arbitrárne, nepreskúmateľné. Poukázal pritom na odborné skutkové závery znaleckého posudku MUDr. W. U., podľa ktorého zmeny popísané pri vyšetreniach ľavého kolena v roku 2011 a pre bolesti pravého kolena v roku 2012 by nemali zanechať trvalé následky, znížiť funkčnosť a zvýšiť riziko ďalších úrazov. Žalobca nebol aktívnym športovým hráčom, futbal hral len na amatérskej úrovni, odohral len niekoľko zápasov. Súd takto odmietol vykonať kľúčový dôkaz navrhnutý žalobcom, ktorý mohol ozrejmiť príčinnú súvislosť medzi skoršími a neskoršími úrazmi žalobcu a preukázať, že žalovaný sa bezdôvodne vyhýba poistnému plneniu. Podľa dovolateľa neboli splnené podmienky na aplikáciu ust. § 802 ods. 2 OZ, žalovaného zaťažovalo dôkazné bremeno na preukázanie príčinnej súvislosti medzi zmlčanou informáciou a poistnou udalosťou, žalovaný nepreukázal vedomé a úmyselné konanie žalobcu.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu vyjadril písomne, navrhol ho ako neprípustné odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania. Poukázal na to, že žalobca nenavrhol znalecké dokazovanie za účelom zistenia, či úrazy žalobcu v čase pred uzavretím poistnej zmluvy mali alebo nemali príčinnú súvislosť s úrazmi, za ktoré žalobca žiada poistné plnenie v tomto konaní, ale na preukázanie iných skutočností - preukázanie príčinnej súvislosti medzi lekárskymi úkonmi a úrazmi žalobcu, ktoré sú však nepodstatné pre posúdenie toho, či boli alebo neboli splnené zákonné podmienky pre odmietnutie poistného plnenia podľa § 802 ods. 2 OZ. Vykonanie takto žalobcom navrhnutého dokazovania by nemohlo preukázať, či boli alebo neboli splnené zákonné podmienky pre odmietnutie poistného plnenia podľa § 802 ods. 2 OZ, vykonanie takéhoto dôkazu by bolo nadbytočné. Žalobca neformuloval právnu otázku a riadne nevymedzil dovolací dôvod v zmysle § 432 CSP, žalobca v dovolaní primárne namieta nesprávne zistenie skutkového stavu. Pokiaľ žalobca poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 25 Cdo 315/2008, toto nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

8.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/213/2021). Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa

všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky SP. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných pred účinnosťou nového civilného procesného kódexu CSP viackrát uviedol (sp. zn. 1 Cdo 26/2019, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014), že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 107/2019, 1 Cdo 228/2019, 4 Cdo 148/2019, 9Cdo/213/2021).

9.1. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9.2. Treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

10. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane ústavný súd vo svojich rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 Základných princípov CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprímerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

10.1. Dovolací súd v danej súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 350/08 zo dňa 30. septembra 2010, podľa ktorého skutočnosť, že okresný súd a ani následne krajský súd neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené sťažovateľkou, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa ústavného súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu

bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní. Konanie všeobecných súdov v právnej veci sťažovateľky však takéto vady nevykazuje.“

10.2. Dovolací súd v uznesení z 28. októbra 2020, sp. zn. 7Cdo/205/2019, vychádzajúc z vyššie uvedenej judikatúry Ústavného súdu SR, ako aj z uznesenia NS SR zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/100/2018 poukázal na to, že procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo a z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania. Ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/neverí/neverí tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím argumentom je nadbytočnosť dôkazu, t.j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (5Cdo/151/2019).

11. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd by svojím postupom založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Odvolací súd sa dostatočne jasne a presvedčivo vysporiadal s odvolacou námietkou žalobcu o nevykonaní ním navrhnutého dokazovania a odôvodnil svoj záver o jeho nadbytočnosti (por. bod 9. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Dovolací súd zhodne s argumentáciou odvolacieho súdu ako aj žalovaného konštatuje, že žalobca nenavrhol znalecké dokazovanie za účelom zistenia, či úrazy žalobcu v čase pred uzavretím poisťnej zmluvy mali alebo nemali príčinnú súvislosť s úrazmi, za ktoré žalobca žiada poisťné plnenie v tomto konaní, ale na preukázanie iných skutočností - preukázanie príčinnej súvislosti medzi lekárskymi úkonmi a úrazmi žalobcu v súvislosti s aktuálnou poisťnou udalosťou, ktoré sú však nepodstatné pre posúdenie toho, či boli alebo neboli splnené zákonné podmienky pre odmietnutie poisťného plnenia podľa § 802 ods. 2 OZ. Výkonanie takto žalobcom navrhnutého dokazovania by nemohlo preukázať, či boli alebo neboli splnené zákonné podmienky pre odmietnutie poisťného plnenia podľa § 802 ods. 2 OZ, odvolací súd preto dôvodne vyhodnotil vykonanie takéhoto dôkazu ako nadbytočného, bez relevantnej súvislosti s predmetom konania.

11.1. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018).

12. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje aj z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

12.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

12.2. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ dôvodiť, že pri jej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

12.3. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

12.4. Ako už bolo uvedené, z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vyplýva, že otázkou relevantnou pre prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (hmotnoprávna alebo procesnoprávna, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu) a nie otázka skutková. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; to znamená, že pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec a pod. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí odvolací súd - nie je právnou otázkou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 CSP a takúto otázku nie je odvolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (3Cdo/218/2017, 3Cdo/27/2019, 4Cdo/172/2017, 4Cdo/148/2018, 8Cdo/144/2018, 9Cdo/213/2021).

12.5. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, odvolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by odvolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382).

12.6. Dovolací súd poukazuje aj na judikatúru Ústavného súdu SR, z ktorej vyplýva, že namiataná právna otázka môže vyplývať z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti, odvolací súd sa tak má pokúsiť autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane nedotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 443/2020). Ak by najvyšší súd uskutočnil dovolací prieskum napriek tomu, že dovolateľ v podanom

dovolání nevymedzil konkrétnu právnú otázku [vo vzťahu ku ktorej sa v tomto prípade mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP] a vyjadril by iba nesúhlas so závermi rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, namietajúc nesprávnosť skutkových zistení súdov nižšej inštancie, v takom prípade by zo strany najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva protistrany na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (por. IV. ÚS 133/2022).

13. Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, za túto treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 6. marca 2017, sp. zn. 3 Cdo 6/2017).

13.1. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 71/2018). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu však nemožno zaradiť rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR a Ústavného súdu ČR.

14. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd v súlade s vyššie uvedeným skúmal, či žalobca vymedzil takú právnú otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a pri jej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

15. Dovolací súd vyhodnotiac obsah dovolania dospel k záveru, že dovolateľ nevymedzil právnú otázku v súlade s vyššie uvedenými kritériami, ale vyjadril iba svoj nesúhlas so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, keď namietal nesprávnu aplikáciu ust. § 793 ods. 1 a § 802 ods. 2 OZ. Podporne pritom poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 25 Cdo 315/2008, ktoré však, ako už bolo uvedené vyššie, nemožno považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

16. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že otázkou aplikácie ust. § 802 ods. 2 OZ sa dovolací súd zaoberal už v rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 45/2003 (publikované v Zo súdnej praxe 60/2004), v ktorom konštatoval, že oprávnenie poisťiteľa odmietnuť plnenie z poisťnej zmluvy podľa § 802 ods. 2 OZ je vo všeobecnosti viazané na kumulatívne splnenie viacerých podmienok. Odmietnuť plnenie je tu podmienené tým, že poisťiteľ sa až po poisťnej udalosti dozvie, že 1. príčinou (tejto) poisťnej udalosti je skutočnosť, ktorú pre vedome nepravdivé alebo neúplné odpovede nemohol zistiť pri dojednávaní poistenia a 2. tá, ktorá bola podstatná pre uzavretie poisťnej zmluvy. Zo zákonom zvolenej koncepcie, ktorá uvedené právo poisťiteľa podmieňuje súčasným splnením všetkých uvedených podmienok, možno vyvodiť, že už pri nesplnení čo aj len jednej z nich nevzniká právo poisťiteľa odmietnuť poisťné plnenie. Gramatický a logický výklad ustanovenia § 802 ods. 2 Občianskeho zákonníka (konkrétne textu "ak sa poisťiteľ dozvie až po poisťnej udalosti, že jej príčinou je skutočnosť, ktorú pre vedome nepravdivé alebo neúplné odpovede nemohol zistiť pri dojednávaní poistenia a ktorá pre uzavretie poisťnej zmluvy bola podstatná, je oprávnený plnenie z poisťnej zmluvy odmietnuť...") vedie k záveru, že medzi poisťnou udalosťou a "skutočnosťou" musí

byť taký kauzálny vzťah, v rámci ktorého by k poistnej udalosti nedošlo, ak by táto "skutočnosť nebola nastala". Z toho možno vyvodíť, že pre poistnú udalosť je právne relevantná len tá "skutočnosť", ktorá ju vyvolala.

17. Z citovaného rozhodnutia dovolacieho súdu teda vyplývajú dve rozhodujúce zákonné podmienky pre aplikáciu ust. § 802 ods. 2 OZ, a to príčinná súvislosť medzi príčinou poistnej udalosti a skutočnosťou, ktorú pre vedome nepravdivé alebo neúplné odpovede nemohol poistovateľ zistiť pri dojednávaní poistenia, a zároveň táto skutočnosť bola podstatná pre uzavretie poistnej zmluvy. V prejednávanej spore súdy nižších inštancií pri aplikácii ust. § 802 ods. 2 OZ vychádzali z rovnakých zákonných podmienok, keď zo strany žalobcu konštatovali vedomé oznámenie neúplných údajov, najmä ohľadom jeho zdravotného stavu a výkonu športovej činnosti, pričom išlo o závažné skutočnosti, ktoré boli pre uzavretie poistnej zmluvy podstatné, a tieto s poistnou udalosťou mali priamu bezprostrednú príčinnú súvislosť (body 18 - 22 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, body 8 - 9 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu).

18. Dovolací súd preto uzatvára, že dovolateľom formulovaná dovolacia námietka má charakter námietky nesprávneho hodnotenia dôkazov a následne nesprávneho právneho posúdenia veci, no dovolateľom formulovaná otázka nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a/ CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu v časti, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

20. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

21. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti uznesenia súdu prvej inštancie o náhrade trov konania. V zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019).

22. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

23. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.